

suplement

Llu!ta

especial treballadora 2006

núm. 180 setembre-octubre 2006

**Participa a les
eleccions
Sindicals :**

LA GARANTIA
TU HI GUANYES

editorial

Les dones hi guanyem

Iniciem aquest curs en ple període d'eleccions sindicals, i amb reptes sindicals importants.

El Govern central està a punt d'aprovar una llei d'igualtat entre homes i dones, que establirà nous drets per a la conciliació de la vida laboral, la familiar i la personal, i un permís de paternitat de 8 dies, insuficient encara per nosaltres però que no deixa de ser un pas important.

El repte que ens planteja aquesta futura llei és l'obligació de negociar plans d'igualtat en les empreses de més de 250 treballadors i treballadores i en els convenis col·lectius sectorials.

Des de CCOO treballarem perquè en el màxim nombre d'empreses i convenis puguin tenir un pla d'igualtat com a instrument per disminuir les discriminacions vers les dones

que treballen en les empreses. Però també hem de treballar per continuar guanyant les eleccions sindicals i incrementar al màxim el nombre de delegades.

En aquests moments, en què podem avançar amb polítiques d'igualtat en les empreses, les dones hi som imprescindibles, i és en aquest sentit que us animo a totes les que sou delegades a tornar-vos-hi a presentar, i a les que no ho sou a fer un pas endavant i presentar-vos a les candidatures del nostre sindicat com a delegades.

Crec que seria un molt bon homenatge a la nostra companya Aurora Gómez, que ens va deixar el passat dia 6 de setembre i que sempre va lluitar pels drets i per la participació de les dones.

Mercè Civit
Responsable de la Secretaria de la Dona
CCOO de Catalunya

● I Escola d'Estiu de Gènere	3
● Recordant l'Aurora	4-5
● Qui som, què fem	6-7
● Gran Trobada de Dones 2006	8

sumari

I Escola d'Estiu de Gènere

La Secretaria de la Dona de la CONC va realitzar, el passat mes de juny, la seva primera Escola d'Estiu a Cardona. L'objectiu era el d'impulsar la formació sobre la realització i la negociació dels plans d'igualtat, inclosos en la nova llei que el Govern central aprovarà properament, sobretot per a les responsables que han sortit dels nostres congressos federatius i territorials en aquest darrer període.

L'ocasió també ha servit per trobar un espai de convivència de dos dies en una casa de camp fora de Barcelona entre dones sindicalistes.

L'obertura de l'Escola la van fer Mercè Civit i Rosa Sans, responsables de les secretaries de la Dona i de Formació i Cultura de la CONC, respectivament.

Àngels Martínez, professora de polítiques públiques i gènere de la Universitat de Barcelona, ens va fer una exposició sobre les polítiques econòmiques i les seves repercussions per a les dones, a més de parlar sobre la diferent situació de les dones en els països de la UE, que va centrar en les diferències de model entre Suècia i França.

El responsable de negociació col·lectiva de la CONC, Juan Manuel Tapia, va situar les raons de fons per les quals el sindicat s'ha de centrar a desenvolupar polítiques d'igualtat d'oportunitats, i va destacar les grans possibilitats que tenim avui per avançar en la negociació col·lectiva cap a la igualtat real entre homes i dones.

L'última ponència va anar a càrrec de Marta Tura, del GIOPACT (Grup d'Igualtat d'Oportunitats en l'Arquitectura, la Ciència i la Tecnologia de

la UPC), que ens va explicar la metodologia de com fer un pla d'igualtat i l'experiència de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Posteriorment, cal destacar la taula en què diverses federacions, territoris i delegades de diferents empreses van explicar experiències positives que havien dut a terme.

Això va posar de manifest la gran tasca dels sindicats i la necessitat de socialitzar-la.

En acabar, les participants van fer un treball pràctic de com dur a terme un pla d'igualtat.

En finalitzar l'Escola, ens va visitar el secretari general del Bages-Berguedà, que va participar en la cloenda.

La valoració de les assistents va ser molt positiva, tant pels continguts de les sessions com pel lloc on es van fer i pel bon ambient que es va crear.

Des de la Secretaria de la Dona vam adquirir el compromís de publicar els continguts de l'Escola i, sobretot, de repetir-la el proper any.

Recordant l'

Trets biogràfics

en el marc d'una conflictivitat laboral creixent en el sector, que la va marcar. Després d'una reunió pel conveni, una parella de policies secretes la van anar a buscar al seu lloc de treball. Tant l'Àngel com ella foren detinguts i portats a la comissaria de Via Laietana. Va quedar clar que la detenció es va produir en la recerca de membres del PSUC, no de CCOO.

L'any 1975 va decidir participar en les eleccions al Sindicat Vertical, i en resultà escollida enllaç sindical.

La seva activitat, a partir de llavors, va tenir un doble vessant: d'una banda, a la delegació provincial de la CNS, a Via Laietana, i, de l'altra, l'activitat sindical de CCOO dins de l'empresa.

La vida política del moment es va veure sacsejada per la crisi i la ruptura del PSUC l'any 1982. Després del V Congrés del PSUC, i després de un temps sense militar, l'Aurora va ingressar al PCC, i formà part del Comitè Executiu. A partir de 1986, amb la creació d'Iniciativa per Catalunya, conjuntament amb un grup de companys/es, tornà a integrar-se en el PSUC i participà en la direcció del partit. El 1997, va abandonar IC i va passar a formar part d'Esquerra Unida i Alternativa.

A partir de 1976, la seva trajectòria sindical va estar vinculada a dos àmbits: un, el sector bancari, a través de la Federació de Banca i Estalvi de CCOO, i també de la Federació Estatal de CCOO, fins als anys vuitanta; l'altre va ser la creació i la consolidació de la política sindical de les dones de Comissions Obreres.

Les dones de Banca i del Metall foren el nucli, a partir del 1976, que impulsaren les reunions de grups de dones més amplis de Comissions, i que, a partir de

1978, protagonitzaren la creació de les secretaries de la Dona de CCOO de Catalunya. L'Aurora tenia la responsabilitat en l'àmbit de Barcelona, i, a partir del 1986, fou la secretària de la Dona de la CONC, càrrec que ocupà fins al 1995.

L'Aurora va arribar al feminisme des d'una actitud de rebel·lió, que s'expressava a través de la seva militància sindical, i va trobar el seu referent més ampli en el moviment feminista. Això la va portar a la necessitat d'incorporar les reivindicacions de les dones a les propostes sindicals que elaborava Comissions. En aquest sentit, l'any 1990 es va fer la I Conferència d'Homes i Dones de CCOO. Fou el primer acte en què es va implicar l'organització, i en el qual es va insistir en la necessitat de donar un caràcter transversal de la política sindical respecte de les dones. El paper desenvolupat per l'Aurora durant aquests anys va representar, d'una banda, la consolidació definitiva de les secretaries de la Dona en el conjunt de l'estructura sindical, i, de l'altra, l'aplicació del programa de política sindical, aprovat en la Conferència.

A partir de 1994, la seva activitat a CCOO, tot i que sempre va mantenir uns vincles molt estrets amb la Secretaria de la Dona de la CONC, va estar vinculada a la cooperativa d'habitatge social Habitatge Entorn, creada per Comissions Obreres de Catalunya al final dels anys vuitanta, on va ocupar el càrrec de presidenta.

L'Aurora va tornar al Banco Guipuzcoano, i va continuar compaginant la feina amb l'activitat sindical.

Va morir a l'Hospitalet el 5 de setembre de 2006.

L'Aurora va néixer l'any 1951 a l'Hospitalet de Llobregat. Era filla d'una família de ramaders càntabres, de tarannà conservador, que va decidir emigrar a Catalunya per buscar feina i muntar el mateix tipus de negoci al qual s'havien dedicat en la seva terra d'origen.

Després de fer el batxillerat superior en un col·legi de monges, va fer la formació preuniversitària. Aquesta va ser una opció personal no del tot compartida amb els pares, però ella tenia molt clar que volia anar a la universitat.

Pocs mesos després de començar a treballar –va començar al setembre de 1971 al Banco Guipuzcoano–, s'inicià una vaga al banc, que en el seu centre de treball se secundà de forma parcial. Després d'unes aturades també parcials i d'un enfrontament amb el cap de l'agència, buscà la forma de contactar amb la gent que movia la protesta laboral, gent de Comissions. Al final de l'any 1972, començà a vincular-s'hi més enllà de l'organització del mateix banc on treballava, i, juntament amb Àngel Alfaro, va anar a les reunions de la coordinadora del ram de Barcelona. Al juliol de 1974 es va produir un fet,

Aurora

Pinzellades:

"Aurora siempre estuvo vinculada al Banco, a todos los niveles, tanto profesional como sindicalmente".

"Una de les coses que ens va fer veure va ser la necessitat que les dones del sindicat passéssim de la queixa a la reivindicació. Sembla poca cosa, però va ajudar a estructurar tot un discurs dins el sindicat".

"Va saber fer còmplices dones que no eren de la Secretaria de la Dona de les aportacions i polítiques de la Secretaria. D'aquesta manera va generar un espai d'intervenció important per a la Secretaria de la Dona dins els secretariats o executives, tant de la CONC com en altres estructures".

"La seva tasca ha estat un treball molt important dintre del sindicat respecte de les qüestions de les dones, tant des del punt de vista d'incorporar-hi temes que no tractava el sindicalisme clàssic dels anys setanta, com respecte del treball de formulacions noves".

"La defensa de les dones en el treball, la lluita contra les discriminacions directes o encobertes, la participació en el sindicat de les dones en la presa de decisions, els plantejaments d'integració de les qüestions de gènere i treball, van fer-se presents de la mà de l'Aurora en el sindicat".

"L'Aurora va mostrar que el feminisme tenia molt a fer en el sindicat".

Testimoni de: Angel Alfaro, Rosa Bofill,
Mercè Civit, Carme López, Rosa Sans

Dones, treballs i salut: Una mirada als riscos laborals amb una perspectiva de gènere

El passat 3 de maig de 2006 vam fer una assemblea per a delegades i delegats de prevenció, per tal de commemorar, en un espai de reflexió sindical, el 28 d'abril: Diada Internacional de la seguretat i la salut en el treball.

El lema de l'assemblea era "Desigualtats socials, treballs i salut", i ens vam apropar a aquest tema a partir de realitats diferents: la precarietat, la subcontractació, l'organització del treball, l'ergonomia...

La conclusió va ser unànime: el gènere és un factor determinant a l'hora d'avaluar l'impacte dels riscos laborals.

- Vam constatar que els indicadors de salut i malaltia confirmen aquestes diferències.

Els homes pateixen la majoria dels accidents de treball mortals: el 96,7%. La taxa d'accidentalitat en dones és pràcticament nul·la.

En canvi, quan parlem de malalties professionals amb baixa mèdica, o les malalties que les unitats de salut laboral estableixen que són malalties relacionades amb el treball, llavors veiem que els homes acumulen aproximadament el 52% d'aquestes malalties i les dones el 48% restant.

- També vam veure que l'organització del treball situa de manera diferent homes i dones, i per això les dones ens veiem més exposades a l'excés d'exigències psicològiques, a la manca d'influència, a la manca de suport i qualitat de lideratge, a compensacions insuficients i a la doble presència.

- Amb relació als riscos ergonòmics, vam veure que les dades ens indiquen que les dones patim aquests riscos. Vam trobar algunes raons:

les tasques assignades a dones són diferents, requereixen precisió, postures, són repetitives..., els llocs de treball estan pensats per a homes, amb les mesures d'homes, i això genera postures inadequades.

- Quant al risc químic, vam veure que també hi ha diferències importants, entre homes i dones, pel que fa a la resposta de l'organisme a l'exposició a aquests riscos. El fet que l'exposició al risc químic afecti el sistema hormonal fa que la resposta sigui diferent entre homes i dones. En els estudis i la recerca no es té en compte aquesta diferència de resposta i per tant, no es prenen mesures de prevenció.

Fruit de tota aquesta "evidència invisible", vam identificar l'objectiu que pretenem aconseguir en les empreses: fer visibles aquestes desigualtats.

Per aconseguir-ho, les dues claus fonamentals són les següents:

1. Que les protagonistes tinguin un espai per poder-ho expressar, participant directament en els grups de treball.
2. Que les avaluacions de riscos incloguin el sexe com a unitat d'anàlisi, i no només el lloc de treball o el departament.

Són dos passos tímids, però l'inici de la visualització de les diferències ens servirà per intervenir-hi, ja que hem d'aconseguir unes condicions de treball saludables per a tots (homes i dones).

Loly Fernández Carou
Responsable del Gabinet Higiènia -
Salut i Treball SAT - CONC

Signat el conveni de la xarxa hospitalària

El conveni de la xarxa hospitalària d'utilització pública de Catalunya (XHUP) ha tingut un procés de negociació molt llarg i difícil. Tot i que des d'una mirada de gènere, té grans avenços, ja que s'hi inclouen dos grans col·lectius, el d'atenció primària concertada i el de salut mental i sociosanitari, col·lectius molt feminitzats, que estaven en condicions bastant per sota de les que podran tenir a partir de la seva incorporació en el conveni. S'ha de destacar la important reducció de jornada –48 hores diürnes i 50 de nocturnes–, la millora dels festius, la introducció de la promoció professional en col·lectius que era inexistent... Quant al capítol d'excedències i permisos, els avenços són molt minsos (potser és significatiu haver passat de mitja hora a una hora el temps per lactància, i la possibilitat d'acumular-ho, com també l'increment del temps de reducció de jornada i les excedències per cura d'altres persones), però la majoria d'articles són la transposició de les lleis generals, i molt lluny de les lleis de conciliació de la Generalitat de Catalunya. S'introdueixen els drets laborals de les treballadores víctimes de violència de gènere que recull la llei, i en el capítol de faltes i sancions es regula l'assetjament sexual com a molt greu, però no hi ha cap clàusula ni protocol que reguli les actuacions en els casos que es puguin donar.

Carme Catalán Piñol
Secretaria de la Dona
Federació de Sanitat

FECOHT

Puesta en marcha de su plan de trabajo

Desde la Secretaria de la Dona de la Federació de Comerç, Hosteleria y Turismo, hemos puesto en marcha un plan de trabajo para los próximos años.

Dicho plan consta de tres partes. La primera parte es la información. Para ello organizaremos periódicamente asambleas para difundir información sobre temas de género. Las primeras han tenido lugar durante el mes de junio, una en cada provincia, con una asistencia de más de 200 delegados y delegadas de toda Cataluña.

Los temas que hemos tratado han sido el anteproyecto de Ley de Igualdad de Oportunidades entre Hombres y Mujeres y la Ley de Violencia de

Género; además, planteamos la problemática de salud, mujer y trabajo y hablamos del acoso sexual y moral. Desde la Federación, y también desde la Secretaria de la Dona, hemos valorado muy positivamente el interés y la asistencia de los compañeros y compañeras.

La segunda parte del plan de trabajo es la formación. Tenemos previsto organizar próximamente dos cursos, uno de planes de igualdad, y otro de asesoras en acoso sexual y moral, que esperamos poner en marcha muy pronto.

La tercera y última parte será la creación de una mesa de trabajo, que estará formada por personas de las diferentes áreas de la Federación, en

la que vamos a hacer dos cosas: por un lado, analizar todos los convenios en los que tengamos representación, para extraer de ellos todos los elementos que puedan ser discriminatorios, lenguaje sexista, etc., y, por otro lado, elaboraremos una plataforma reivindicativa para negociar en todos los convenios.

El plan ya está en marcha, y esperamos poder llevarlo a cabo con la máxima colaboración de todos los compañeros y compañeras. ●

Aurora Richarte
Secretaria de la Dona
Federació Comerç Hosteleria i
Turisme

Visita a Pastas Gallo

El passat dia 16 de març, la Secretaria de la Dona de la Federació Agroalimentària, conjuntament amb les delegades de diverses empreses del sector, va visitar la fàbrica de Granollers de PASTAS GALLO, seguint el pla de treball que van acordar l'any 2005, amb l'objectiu de fer arribar la nostra feina a totes les dones que treballen en aquest sector. L'organització d'aquestes visites també implica el reconeixement, per part de les empreses, de

l'existència i el treball de la Secretaria de la Dona.

Igual que la visita anterior, a FRIGO, aquesta també va ser molt positiva.

Seguirem endavant amb el projecte. ●

Teresa Vidal
Secretaria de la Dona
Federació Agroalimentària

Gran Trobada de Dones de 2006

Els passats 2, 3 i 4 de juny es va realitzar la Gran Trobada de Dones de 2006, trenta anys després d'aquella primera trobada al paranimf de la Universitat, en què celebràvem les Primeres Jornades Catalanes de la Dona.

El lema de la trobada, Les dones sabem fer i fem saber, marcava l'eix d'un gran nombre d'activitats: debats, tallers, ponències, taules rodones, vídeos, dansa, teatre, xerrades, espectacles...

Tal com diuen les companyes de la Xarxa Feminista, "la Trobada del 2, 3 i 4 de juny ha posat de manifest que el feminisme és avui molt divers i amb propostes molt diferents, però hi ha punts en comú...".

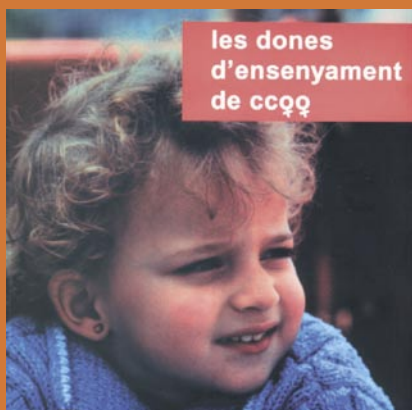
"...ha estat una oportunitat per reflexionar, compartir i debatre sobre vells i nous temes. Ha estat

també el moment del reconeixement. La nostra identitat com a feministes té arrels profundes i moltes dones, anònimes la majoria, l'han construïda al llarg del temps. És el cas de les Dones del 36, dones militants republicanes que, amb el seu testimoni i la transmissió dels seus valors i de la seva fortalesa, han estat l'exemple més proper i concret del que hem anomenat genealogia femenina. I també hi ha hagut reconeixement i homenatge a dones emblemàtiques de la nostra història més recent, com la nostra mentora, Victòria Sau, i la nostra amiga Gretel Ammann, que ja no està entre nosaltres."

"Hem pogut dialogar des de posicions diverses, compartint un mateix espai real i simbòlic dones molt diferents: feministes de la igualtat, de la diferència i postfeministes, joves i grans, dones de poble i de ciutat... ens hem enriquit les unes a les altres amb les nostres idees i els nostres somnis..."

llibres

La Secretaria de la Dona de la Federació d'Ensenyament de CCOO, en el marc de la Trobada de Dones, sota el lema Les dones sabem fer i fem saber, vam presentar una publicació, un llibre, que és una recopilació en la qual intentem posar de manifest la nostra trajectòria, i que vol fer paleses les aportacions, les activitats, els pensaments... nostres i de companyes que han compartit amb nosaltres moments, situacions, inquietuds, il·lusions... Hem volgut fer-vos partí-

Les dones d'ensenyament de CCOO

cips, en aquest recull, d'alguns dels escrits que mostren el treball que hem realitzat en aquests trenta anys de feminisme.

Es recullen en aquest volum tant algunes ponències de les persones que han participat en les jornades que hem anat organitzant entorn del 8 de Març, per tal d'aprofundir sobre diferents aspectes de la coeducació, com articles que hem publicat en la nostra revista, sobre coeducació, legislació, situació laboral de les dones i altres temes des d'una perspectiva feminista..., i també propostes de treball que s'han elaborat des de la Secretaria.

La nostra trajectòria, individual i col·lectiva, al servei, d'una banda, de la millora de la qualitat de l'ensenyament, que es reflecteix en el coneixement, la valoració i la presen-

cia de les dones com a subjecte de saber i transmissores d'aquest saber, i, d'altra banda, de la lluita per la millora de les condicions laborals de les dones en el món de l'ensenyament, ens ha dut fins a aquest moment, en què cal fer una mirada enrere per veure la feina feta, i renovar forces per seguir caminant, junt amb totes aquelles dones amb qui compartim tants objectius.

Esperem que serveixi per fer visible el treball realitzat per les dones que han format part de la Secretaria de la Dona, d'aquelles que n'han tingut la responsabilitat i de totes aquelles que hi han col·laborat. Ens agradaria, també, encomanar tota la il·lusió que hem posat en la recerca, la compilació i l'elaboració d'aquest llibre.